

COP29 fürsət olacaq

Qlobal sülh və iqlim gündəliyinə töhfə verilməsi üçün...

Nardar Bayramlı

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyasında iştirak etmək üçün ABŞ-a səfər edib. Nazir 79-cu sessiyanın yüksək səviyyəli həftəsi çərçivəsində reallaşan “Gələcəyin Sammiti”ndə çıxış edib. C.Bayramov çıxışında bildirib ki, iqlim dəyişikliyi, dağıdıcı münaqişələr, geosiyasi gərginliklər və artan bərabərsizlik kimi presedentsiz çağırışlarla qarşı-qarşıya qalan dünya həlledici yola doğru addımlar atmalıdır. Bu kritik dövəndə “Gələcəyin Sammiti” aktual çağırışların həll olunması, uçurumların aradan qaldırılması və coxtərəfli sistemin bir vahid şəkildə irəlilədiyini nümayiş etdirmək üçün bir fürsətdir.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan özü beynəlxalq hüququn, o cümlədən humanitar hüququn pozulmasının ən faciəvi nəticələrini yaşayıb və BMT Nizamnaməsinin, habelə əsas orqanlarının çoxsaylı qətnamələrinin icra edilməməsi ədalətsizliyi ilə üzləşib. Məhz bu səbəbdən Azərbaycan beynəlxalq hüquqa ciddi riayət edilməsi və beynəlxalq normaların aşınmasının dayandırılması baxımından bu sammitin ideyasını tam anlayır. Nizamnamə və eləcə də orada əksini tapan bütün alətlər və mexanizmlər heç bir ikili standartlar, siyasi, coğrafi və ya hər hansı üstünlüklər olmadan qeyd-şərtsiz tətbiq edilməlidir.

17 məqsəd, 88 hədəf və 119 göstərici...

“Biz Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin (DİM) cəmi 17 faizinin yerinə yetirildiyi Dayanıqlı İnkişaf üzrə 2030 Gündəliyinə aparən yolun tən yarısında görüşürük. İrəliləyişə nail olmaq üçün siyasi öhdəliklərimizi həlledici fəaliyyətə çevirməyə təcili ehtiyac var. Azərbaycan bu baxımdan DİM-lər üzrə irəliləyişə gücləndirmək üçün Baş katibin söylərini tam dəstəkləyir və 75-ci Yubiley Bəyannaməsindəki öhdəliklərə sadıq qalır. Biz milli səviyyədə 17 məqsəd, 88 hədəf və 119 göstəricini prioritetləşdirməklə irəliləyişə nail olmaqla digərlərinə nümunə göstəririk. Buna vətəndaş cəmiyyəti, biznes ictimaiyyəti, qadınlar, gənclər və digər əsas maraqlı tərəfləri əhatə edən əməkdaşlıq və inklüziv proses vasitəsilə nail olunub”, -deyən nazir əlavə edib ki, ərazilərimizin işğaldan azad edilməsi DİM-lərə nail olunması baxımından da yeni səhifə açıb. Hökumət DİM-lərin həyata keçirilməsinin bütün aspektlərini əhatə edən on milyardlarla ABŞ dolları dəyərində genişmiqyaslı yenidənqurma və bərpa söylərinə başlayıb. Bundan əlavə, Azərbaycan DİM18, mina təhlükəsi ilə mübarizəyə dair fəaliyyətlər üzrə milli məqsədi təqdim edib. C.Bayramov təcili humanitar ehtiyacların həlli, yaşayış vasitələrinin bərpası və icmaların canlandırılmasında minalardan təmizlənmənin həlledici olduğunu nəzərə alaraq, daha böyük beynəlxalq dəstəyə və həmrəyliyə çağırır: “Biz, həmçinin 2030 Gündəliyi üzrə dörd Könüllü Milli Hesabat təqdim edən regionumuzda birinci ölkə olmaqla, bütün dünyada azsaylı ölkələr sırasındayıq. 2024-cü il Dayanıqlı İnkişaf Hesabatında Azərbaycan dünya ölkələrinin üçdə ikisindən irəlidedir”.

Azərbaycan yeni dövrə qədəm qoyub

Nazirin sözlərinə görə, Azərbaycan BMT Nizamnaməsi tərəfindən qorunan suverenlik və ərazi bütövlüyü hüquqlarını bərpa edərək yeni dövrə qədəm qoyub: “Azərbaycan gücdən istifadənin qanunsuzluğuna son qoymaqla Ermənistanla tam şəkildə bir-birinin suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı tanınması və hörmət edilməsinə əsaslanan postmünaqişə normallaşma gündəliyinin təməlini qoyub. Biz ikitərəfli danışıqlar vasitəsilə əldə edilmiş irəliləyişi əsas götürərək, yerdə qalan əngəlləri aradan qaldırmaq üçün təcili addımlar atmağa çağırır, lazımi siyasi iradənin və məsuliyyətin nümayiş etdirilməsinin vacibliyini vurğulayırıq”.

C.Bayramov əlavə edib ki, əsrin ən böyük transmilli çağırışı olan iqlim dəyişikliyinə aradan qaldırmaq zəruridir. Bu, gələcək risk deyil, bütün dünyada hazırda milyardlarla insan üçün mövcud olan təhlükədir. 2024-cü ilin noyabr ayında Azərbaycan İqlim Dəyişmələri üzrə BMT-nin Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) ev sahibliyi edəcək. “Yaşıl Dünya naminə Həmrəylik” çağırışını rəhbər tutaraq, Azərbaycan iqlim dəyişikliyinə qarşı daha davamlı və dayanıqlı dünya üçün əməkdaşlığın gücləndirilməsi istiqamətində söylərini əsirgəməyəcək. Biz həm inkişaf etmiş, həm də inkişaf etməkdə olan ölkələri bir araya gətirməyi və ümumi öhdəlik və mənəvi vəzifə qismində iqlim çağırışlarını həll etmək məqsədilə əməkdaşlıq ruhunu təşviq etməyi hədəfləyirik. Başlamaqda olan COP29 Sədriyi çərçivəsində biz bütün tərəflər və maraqlı bitərəf tərəfdaşlar ilə inklüziv şəkildə işi davam etdiririk. Azərbaycanın COP29 Sədriyinin əhatəli və inklüziv strategiyası bu il əsas prioritet qismində yeni iqlim maliyyəsi hədəfinin

qoyulması ilə ambisiyanın artırılması və fəaliyyətə şərait yaradılması kimi qarşılıqlı şəkildə bir-birini gücləndirən iki sütunda təşəkkül tapıb.

Nazir qeyd edib ki, COP29, eyni zamanda, qlobal sülh və iqlim gündəliyinə töhfə verilməsi üçün bir fürsət olacaq: “Münaqişələr və iqlim böhranı kimi məsələlərin kəsişdiyini nəzərə alaraq, bir neçə gün əvvəl bəyan edilən Barışq Çağırışında əksini tapmış COP29 naminə flaqman Barışq Təşəbbüsünü təqdim edib. Biz COP29 ayı ərzində birliyə və barışığa hörmət etməyə çağırırıq. Bir daha iqlim davamlılığı və dayanıqlı inkişafın, sülh və təhlükəsizliyin, sadəcə, arzu-istək deyil, hamı üçün reallıq olduğu daha yaxşı gələcəyə sadıqlığımızı təsdiq etməliyik. Biz yalnız cəsarətli, inklüziv və əməkdaşlıq fəaliyyəti vasitəsilə buna nail ola bilərik”.

Xatırladaq ki, dünən BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyası çərçivəsində əsas debatlar başlayıb. Builki debatlar “Heç kəsi geridə qoymamaq: İndiki və gələcək nəsillər üçün sülh, dayanıqlı inkişaf və insan ləyaqətinin inkişafı naminə birgə hərəkət etmək” mövzusunda təşkil olunub. Yüksəksəviyyəli müzakirələr Baş Assambleyanın Prezidenti Filemon Yanqın və BMT Baş Katibi Antonio Quterreşin açılış nitqi ilə başlayıb. Daha sonra Braziliya, ABŞ və Türkiyə prezidentləri çıxış edəcək. Bu, Cozef Baydenin Prezident kimi BMT-də sonuncu çıxışı olacaq. Azərbaycanı əsas debatlarda xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov təmsil edəcək. Onun çıxışı sentyabrın 28-nə nəzərdə tutulub. Debatlar sentyabrın 30-da yekunlaşacaq.